

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

حقوق گردشگری مطابقت با فلسفه حقوق اخلاق با ارائه الگو و استانداردهای اسلام

تألیف:

دکتر سید محمد حسن زاده

سرشناسه:	حسن زاده، بهرام، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور:	حقوق گردشگری مطابق با فلسفه حقوق اخلاقی با آرایه الگو و استانداردهای اسلامی / تألیف بهرام حسن زاده.
مشخصات نشر:	تهران: عدالت امین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری:	۱۶۰ ص.
شابک:	978-600-96926-7-5
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
موضوع:	گردشگری (فقه)
موضوع:	Tourism (Islamic law)
موضوع:	گردشگری -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Tourism -- Religious aspects -- Islam
رده‌بندی کتابخانه:	۶/۱۹۸BP
رده‌بندی دیویم:	۳۷۹/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی:	۵۹۱۲۳۱۷

حقوق گردشگری
مطابق با فلسفه حقوق اخلاقی با آرایه الگو و استانداردهای اسلامی

تألیف: دکتر بهرام حسن زاده

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۹۲۶-۷-۵

چاپ: اول، ۱۳۹۸، ۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: واصف

حقوق چاپ و نشر، انحصاراً برای انتشارات عدالت امین

محفوظ است.

**انتشارات
عدالت امین**

تلفن: ۰۹۱۲۳۹۹۳۷۱۵
edalatamin95@yahoo.com

۳۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

- فصل اول: کلیات و مبانی حقوق گردشگری حلال..... ۱
- مبحث اول: تعاریف و موضوعات فقهی گردشگری حلال..... ۲
- گفتار نخست: حکم تکلیفی و وضعی..... ۲
- گفتار دوم: دلیل در علم اصول فقه..... ۳
- گفتار سوم: ادله استنباط احکام فقهی..... ۴
- گفتار چهارم: اصل برائت..... ۵
- گفتار پنجم: اصل تخییر..... ۷
- گفتار ششم: اصل احتیاط..... ۷
- گفتار هفتم: اصل استصحاب..... ۷
- گفتار هشتم: اصل عدم یا استصحاب عدمی..... ۸
- گفتار نهم: تعریف اجمالی امارات..... ۸
- گفتار دهم: تعارض دو اماره..... ۹
- گفتار یازدهم: وجوه افتراق اصل و اماره..... ۱۰
- گفتار دوازدهم: تعریف اصل اباحه..... ۱۲

- مبحث دوم: تعاریف حقوق گردشگری ۱۵
- گفتار نخست: تعریف گردشگری ۱۵
- گفتار دوم: گردشگری حلال ۱۶
- گفتار سوم: عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ۱۷
- گفتار چهارم: ابعاد مهم گردشگری ۱۸
- مبحث سوم: پیشینه حقوق گردشگری ۲۰
- گفتار نخست: گردشگری در اسلام ۲۱
- گفتار دوم: گردشگری در ایران ۲۳
- گفتار سوم: گردشگری در جهان ۲۵
- مبحث چهارم: سادایه گردشگری ۲۷
- گفتار نخست: گردشگری دینی و مذهبی ۲۹
- گفتار دوم: گردشگری با اکن تاریخی و باستانی ۳۰
- گفتار سوم: گردشگری سلامت ۳۲
- گفتار چهارم: گردشگری علمی ۳۳
- فصل دوم: مبانی قانونی و حقوقی گردشگری ۳۷
- مبحث اول: حقوق گردشگری در قوانین داخلی ۳۸
- گفتار نخست: نقش عرف، نظم عمومی و اسلاقه حقه در گردشگری ۴۰
- گفتار دوم: حقوق گردشگری در قوانین برنامه توسعه کشور ۴۲
- گفتار سوم: حقوق گردشگری در قوانین مدنی ۴۸
- گفتار چهارم: حقوق گردشگری در قوانین تجاری ۵۰
- گفتار پنجم: حقوق گردشگری در قوانین جزایی ۵۵
- گفتار ششم: مبانی قانونی در خصوص تولیت و صدور مجوز خدمات گردشگری ۵۹
- گفتار هفتم: گردشگری در حقوق مالکیت فکری ۶۵
- مبحث دوم: مبانی گردشگری در حقوق بین الملل ۷۳
- گفتار نخست: تعاریف حقوق بین الملل ۷۳
- گفتار دوم: تابعیت اشخاص در گردشگری ۷۵
- گفتار سوم: ویژگی ها و خصوصیات تابعیت ۷۵
- گفتار چهارم: انواع تابعیت ۷۷
- گفتار پنجم: عناصر و اصول تابعیت ۷۸

- گفتار ششم: تعریف اقامتگاه ۷۹
- گفتار هفتم: سازمان‌های اختصاصی بین‌المللی گردشگری ۸۱
- گفتار هشتم: اساسنامه سازمان جهانگردی جهانی UNWTO ۸۵
- گفتار نهم: منشور گردشگری توریسم فرهنگی ۹۷
- فصل سوم: استانداردها و مدل گردشگری حلال ۱۰۱
- مبحث اول: شناخت اسلامی در الگوی گردشگری ۱۰۳
- گفتار نخست: قواعد تکلیفی و اباحه‌ای قرآن و سنت در گردشگری ۱۰۳
- گفتار دوم: آداب گردشگری براساس احادیث اسلامی ۱۰۶
- گفتار سوم: نحوه تعامل با گردشگران غیرمسلمان ۱۰۸
- مبحث دوم: استانداردهای گردشگری حلال براساس نظرات فقهی آیت‌الله شاهرودی ۱۱۳
- گفتار نخست: استانداردهای بگوه‌های شرعی مربوط به اقامتگاه و رزو و بلیط ۱۱۵
- گفتار دوم: استانداردهای شرعی در صنایع دستی ۱۱۸
- گفتار سوم: استانداردهای اخلاقی و رفتاری ۱۱۹
- گفتار چهارم: استانداردهای مربوط به نمایان تور گردشگری ۱۲۲
- گفتار پنجم: استانداردهای شرعی مرتبط با خوردن و آشامیدن ۱۲۳
- گفتار ششم: استانداردهای شرعی مرتبط با جناب و پوشاک ۱۳۰
- گفتار هفتم: استانداردهای اسلامی مرتبط با آرایشگاه و مدل آراشی، بهداشتی ۱۳۳
- گفتار هشتم: استانداردهای اسلامی در گردشگری درمانی ۱۳۵
- گفتار نهم: استانداردهای اسلامی در حوزه حمل و نقل گردشگری ۱۳۶
- پیشنهادات و جمع‌بندی ۱۳۹
- فهرست منابع ۱۴۵

مقدمه

با توجه به ریشه اعتقادی و فرهنگی است ایران و نیازمندی های فکری و مذهبی، لزوم تطبیق مبانی جهانی علوم مرتبط با روابط اجتماعی با فقه انکارناپذیر است. یکی از پارامدهای اساسی در خصوص روابط اجتماعی بررسی گردشگری است. گردشگری از دیدگاه فقهی و حقوق داخلی و خارجی قابل تامل بود و دارای حوزه گسترده ای می باشد. لکن ارزیابی و بررسی اصول و مبانی و مدل حاصل گردشگری در نظم کنونی مغفول مانده است، به نحوی که در دسته بندی قوانین حقوق شناسی آن، دسته ارتباطی با حقوق خصوصی و یا عمومی و یا حقوق داخلی و بین المللی ابهامات جدی وجود دارد. فارغ از این مباحث، اصول، مبانی و ریشه های حقوق گردشگری ناشناخته مانده است و کمتر این موضوع در بین اندیشمندان مورد بررسی واقع گردیده است.

تصدی به انجام خدمات مربوط به ایرانگردی و جهانگردی از قبیل تنظیم مسافرت گروهی و گشت های داخلی و خارجی با وسایل زمینی، دریایی و هوایی و به طور کلی هرگونه فعالیت و خدمات گردشگری و جهانگردی و طرح ها و فعالیت مرتبط به اخذ روایید و تنظیم انجام مسافرت گروهی داخلی و خارجی، ذخیره مکان و خدمات گردشگری و مراکز اقامتی، پذیرایی و ایجاد موزه و سایر موارد، دارای ابعاد مختلف قواعد

و اصول در زمینه حقوق حمل و نقل، حقوق مصرف‌کننده، حقوق تجارت، حقوق بین‌الملل و حقوق مالکیت فکری و نشانه‌های جغرافیایی و ... دارد.

فارغ از مباحث مذکور، بررسی ریشه‌های فقهی و اصولی حقوق گردشگری حلال بسیار حائز اهمیت می‌باشد. با توجه به این‌که مبانی حقوقی کشور عزیزمان، دارای ریشه‌های اسلامی فقهی بوده لذا بررسی و تحلیل اصول و نظرات فقها می‌تواند در ایجاد یک نظام حقوقی اسلامی تأثیرگذار باشد. از آنجا که در مدل گردشگری حلال اسلامی، معیارها و مبانی با حقوق گردشگری بین‌المللی تفاوت جدی داشته، معذک جستجوی این تزاخم‌ها و تفاوت‌ها و یا تعاملات امری حائز اهمیت می‌باشد که نباید در این گذر زمان مورد غفلت جامعه حقوقی قرار گیرد.

از طرفی با توجه به این‌که موضوع گردشگری، در سال‌های اخیر دارای ارزش اقتصادی و مالی و فرهنگی و اجتماعی گردیده است، گردشگری از جمله مسائلی تلقی می‌گردد که در فقه اسلامی، دینه مقدم و موخر کمتر به آن توجه شده است. در حال حاضر نیز نظریات کمی در خصوص مدل‌های گردشگری حلال بیان شده است و از پیشگامان فقها، می‌توان به نظرات امامی و کامل فقیه فقید حضرت آیت‌الله العظمی هاشمی شاهرودی (رضوان الله) اشاره نمود که استانداردهای مختلفی را در خصوص گردشگری حلال بیان نموده است. با جمع موارد فوق، تبیین و ارزیابی کامل گردشگری حلال بشدت مورد نیاز کشورمان و همچنین سایر کشورهای اسلامی می‌باشد تا بتوانند سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی خود را بر مبنای آن ترسیم نمایند.

همان‌طور که بیان شد امروزه گردشگری از مباحث مهم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌باشد که به عنوان یک صنعت نوین، تأمین اقتصادی و رفاهی را به خود اختصاص داده است. از آنجا که کسب اقتصاد حلال و منطبق با معیارهای اسلامی در کشورها هدف حائز اهمیتی می‌باشد و از طرفی تأمین مالی نباید موجب از دست دادن اعتقادات اسلامی گردد، لذا تحلیل دقیق اصول و مبانی اسلامی مرتبط با حوزه گردشگری می‌تواند بسیار حائز اهمیت باشد.

یکی از مشکلات اصلی در گردشگری داخلی در ایران عدم شناسایی جامع در خصوص تزاخم و تداخل قوانین گردشگری بین‌المللی با قوانین و اصول فقهی داخلی می‌باشد. به نحوی که به علت عدم تبیین اصول اسلامی، توسعه گردشگری از قبیل جذب توریسم با ظرفیت‌های طبیعی، سنتی، مذهبی و باستانی ایران با چالش مواجه می‌باشد و ایران سهم ناچیزی در صنعت گردشگری به خود اختصاص داده است.

در این خصوص از سوی سازمان های متولی از جمله سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین سازمان حج و زیارت نیز بنیان های اصولی حقوق گردشگری بطور مناسب تبیین نگردیده است که این امر هم به حقوق گردشگران ایرانی و خارجی لطمه می زند. لذا در رشته های دانشگاهی مرتبط با گردشگری و مدیریت آن نیز، بررسی و تجزیه و تحلیل قوانین و مقررات مربوطه و اصول فقهی می تواند تا حدود زیادی در توسعه این صنعت در ایران تأثیرگذار باشد.

از جمله اهداف اصلی این کتاب تحلیل و ارزیابی مبانی و اصول گردشگری حلال و بررسی مباحث و استandarدهای گردشگری حلال از منظر فقها عظام خصوصاً فرمایشات حضرت آیت الله العظمی شاهرودی (رضوان الله) می باشد. لذا هدف از بررسی فقهی مباحث گردشگری پیش بینی اصول و مبانی قانونی جهت ارتقاء حقوق گردشگری است. بررسی چالش های حلال گردشگری حلال در حوزه حقوق داخلی و بین المللی در نظم کنونی و تراحم و تعاملات در این خصوص از جمله اهداف دیگر این کتاب تلقی می گردد. تأکید بر آن است در بررسی این کتاب هم ارزش های اسلامی و هم حقوق مرتبط با آن و هم قانون در نظر گرفته شود.

تحلیل وظایف، ساختارها و نظام حمایتی دستگاه های اجرایی در موضوع حقوق گردشگران داخلی و خارجی نیز می تواند به تسهیل تشریفات مرتبط با تبعیت اصولی در این خصوص را روشن نماید.

با جمیع موارد فوق تحلیل و ایجاد یک نظام جامع برای گردشگری حلال از منظر فرمایشات حضرت آیت الله شاهرودی (رضوان الله) می تواند به عنوان سند راهبردی و جامع برای نظام اسلامی در حوزه گردشگری تلقی گردد.

تسری حقوق گردشگری حلال بر اقتصاد و حوزه تجاری و ایجاد سازوکارهای اجرای احکام اسلامی در این خصوص و همچنین ابلاغ سیاست های حلال اسلامی به دستگاه های اجرایی از جمله سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان حج و اوقاف و امور خیریه نیازمند تحلیل صحیح گردشگری حلال در این خصوص می باشد.